Door Arm Vlaanderen, blz. 261, 262 – Auguste De Winne, 1904

De molens draaien. De schepen varen naar de zee. Het koren rijpt. Begijntjes streelen de vacht van een wit schaap. Torens verrijzen aan den gezichteinder. De oude beiaard verspreidt zijne zilveren klanken over de stad en Guido Maris, de poëet, zingt zijne liederen van liefde en van opstand. Dat is het dichterlijk Vlaanderen.

Maar het Vlaanderen dat ik zag is geheel anders. Een bevolking van mannen, vrouwen en kinderen, onderworpen aan een verbeestend, bijna altijd ongezond en verschrikkelijk langdurend werk in de weverijen, in de spinnerijen, in de zwavelstokfabrieken, in de touwslagerijen, in de steenbakkerijen. Het huiswerk met zijne noodlottige gevolgen. De werkeloosheid, de afgrijselijke werkeloosheid die de bevolking uithongert.
Uitgeperste, uitgebuite zwoegers, die dan nog op hun loon bestolen werden. Overal rijke huizen van pastoors en van fabrikanten, prachtige kloosters, uitgestrekte fabrieken, schone kastelen, grote lusthoven, talrijke en overheerlijke kerken, tegenover kleine, arme, vuile werkmanshuisjes. Een naarstig volk dat zich slechts met aardappelen en brood spijzen kan en door gebrek aan voedsel, traag maar zeker, het slachtoffer der ontaarding wordt. Socialistische strijders die door priesters en door patroons onteerd, belasterd, uitgehongerd, en zelfs tot over de grens vervolgd worden. Ziedaar het werkelijke Vlaanderen. het vermaledijde Vlaanderen, het
Vlaanderen der klerikalen.